

Adviesrapport van de PgH-gebouwencommissie voor de algemene kerkenraad van de

**Protestantse gemeente
te Hilversum**

Versie: 22 juni 2024

Inhoudsopgave

1. Samenvatting en het advies.....	3
2. Inleiding	6
3. De opdracht	7
4. Samenstelling van de PgH-gebouwencommissie	7
5. Beperkingen.....	7
6. Werkwijze	8
7. Bevindingen	10
8. Ingevoegd hoofdstuk n.a.v. vier bijeenkomsten	15
9. Slotwoord	17
Bijlage-1: de opdracht en aanvulling vanuit de AK	18
Bijlage-2: samenstelling van de PgH-gebouwencommissie	20
Bijlage-3: presentatie voor de AK en de 3 verrijkingsbijeenkomsten	21

1. Samenvatting en het advies

Definities:

We hebben geconstateerd dat er verwarring bestaat over de naamgeving van (kerk)gebouwen en (historie van) geloofsgemeenschappen. Voor de lezer is het belangrijk dat we direct aan het begin van dit rapport allemaal dezelfde uitgangspunten en definities hanteren. Onderstaand zetten we die op een rij:

1. De reformatorisch-confessionele geloofsgemeenschap heeft leden die actief zijn in de Grote Kerk en de Diependaalsekerk. Deze beoogde geloofsgemeenschap is niet tot stand gekomen. De Diependaalsekerk gaat zichzelf in 2024 opheffen¹ en de leden zullen zich verdelen tussen uitschrijven en een nieuwe geloofsgemeenschap zoeken.
De leden van de **Grote Kerk-(gemeente)** zijn thans actief in **De Dorpskerk**. Dat is de kerk op de Kerkbrink. Dus hierna wordt met de Grote Kerk de geloofsgemeenschap bedoeld.
2. De breed protestantse geloofsgemeenschap heeft leden die (grotendeels) actief zijn in de Bethlehemkerk, de Morgenster en de Regenboogkerk. De leden van de gemeente in Loosdrecht hadden zich al aangesloten bij PgH en in praktische zin locatie de Bethlehemkerk. De gezamenlijke naam was (tijdelijk) **BeMoRe**. Per 1 juli 2024 zullen de gemeenteleden van de Protestantse Gemeente De Graankorrel² uit 's-Graveland ook aansluiten bij BeMoRe en gelet op het selectiemoment dat dit zich voordeed praktisch gezien bij De Bethlehemkerk. Vanaf dat moment kwamen er diverse soorten namen in de publicaties voor, te weten naast BeMoRe, ook BeMoRe-G, BeMoRe+G, BeMoRe+Graan etc. Een deel van de vertrokken leden uit de Diependaalsekerk heeft aangegeven zich te zullen aansluiten bij BeMoRe en praktisch gezien bij diverse kerken maar met name bij de Bethlehemkerk. De geloofsgemeenschap met als totale samenstelling van (voormalige) wijkgemeenten noemen we vanaf nu **Bemore+**.
3. De eigentijds protestants-evangelicale geloofsgemeenschap heeft leden die (grotendeels) onder de naam **Vitamine G** actief zijn. Zij zijn uit de Diependaalsekerk vertrokken naar de Morgenster.
4. Dan is er nog de term **Thuiskerk** gehanteerd. Dat zal na de besluitvorming het kerkgebouw worden waar elke geloofsgemeenschap primair de Eredienst zal vieren.
5. Tenslotte is er nog sprake van zogenaamde "**Aanlandplekken**". Dat is iets voor na deze fase dat er óf een kerkgebouw óf een ander gebouw in een wijk gebruikt kan worden voor alle kerkelijke activiteiten anders dan de Eredienst.

Het advies:

Onderstaand volgt ons advies. Dat is heel direct, kort en bondig. Uiteraard is dit niet zomaar zo geformuleerd. Bij de onderstaande 4 adviespunten hoort (doorloop)tijd, aanpassingstijd, praktische invulling en die hebben allemaal consequenties voor de betrokken gemeenteleden, de professionals en de financiën. Op die punten gaan we later in. Wij benadrukken dat dit rapport 'slechts' een advies aan de AK is. De AK beslist.

¹ <https://www.pknhilversum.nl/leden-diependaalse-kerk-maken-keuze/>

² <https://www.pknhilversum.nl/graankorrel-op-weg-naar-hilversum/>

De PgH-gebouwencommissie, hierna GC, heeft 'een stip op de horizon' geformuleerd. Anders gezegd waar gaan wij het komende decennium naar toe.

Wij adviseren de Algemene Kerkenraad, hierna AK, het volgende:

1. **Bemore+ & de Grote Kerk gaan naar de Dorpskerk aan de Kerkbrink nadat deze geschikt is gemaakt voor meerdere geloofsgemeenschappen. De beide geloofsgemeenschappen *behouden* hun *eigen* vieringen.**
2. **Vitamine G gaat (definitief) naar de Morgenster alwaar het gebruik verder wordt gecontinueerd met maatschappelijke, concert- en andere verhuuractiviteiten.**
3. **De Regenboogkerk verkopen of verhuren.**
4. **De Bethlehemkerk verkopen of verhuren.**

Wij zien, met de kennis van nu, 3 mogelijke routes om deze stip op de horizon te realiseren:

Variant-1:

- Vitamine G (definitief) naar de Morgenster - september 2024.
- Bemore+ naar de Bethlehemkerk - september 2024.
- Regenboogkerk: verkopen of verhuren - september 2024.
- Grote Kerk naar de Morgenster - vanaf de start van de verbouwing van de Dorpskerk.
- Dorpskerk aanpassen & beschikbaar - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Bemore+ & Grote Kerk naar de Dorpskerk - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Bethlehemkerk: verkopen of verhuren - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.

Variant-2:

- Vitamine G (definitief) naar de Morgenster - september 2024.
- Bemore+ naar de Regenboogkerk - september 2024.
- Bethlehemkerk: verkopen of verhuren - september 2024.
- Grote Kerk naar de Morgenster - vanaf de start van de verbouwing van de Dorpskerk.
- Dorpskerk aanpassen & beschikbaar - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Bemore+ & Grote Kerk naar de Dorpskerk - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Regenboogkerk: verkopen of verhuren - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.

Variant-3:

- Vitamine G naar de Morgenster - september 2024.
- Bemore+ naar de Dorpskerk - september 2024 tot start de aanpassingen - medio 2026.
- De Grote Kerk naar de Bethlehemkerk - september 2024.
- Regenboogkerk: verkopen of verhuren - september 2024.
- De Grote Kerk naar de Morgenster tijdens de aanpassingen - medio 2026.
- Bemore+ naar de Bethlehemkerk tijdens de aanpassingen - medio 2026.
- Dorpskerk aanpassen en beschikbaar - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Bemore+ & Grote Kerk naar de Dorpskerk - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Bethlehemkerk: verkopen of verhuren - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.

Algemeen:

Het jaartal 2028 is discutabel. Het is niet mogelijk om zonder (uitgebreid) nader onderzoek een precies jaar hieraan te verbinden. Aan elk van deze varianten hangen weer voor- en nadelen. Ook daar zullen we in dit rapport verder op ingaan.

- 1) Bij verkoop van (een) gebouw(en) ten behoeve van niet-commercieel gebruik op basis van de huidige maatschappelijke bestemming (bijvoorbeeld aan een andere niet PgH-geloofsgemeenschap) is het *advies* een anti-speculatiebeding en een meerwaardeafdracht overeen te komen met als strekking dat bij eventuele doorverkoop binnen bijvoorbeeld 10 jaar de eventuele meerwaarde door de gewijzigde functie/gebruiksmogelijkheden alsnog aan PgH dient te worden afgedragen.
- 2) Wij *adviseren* om terstond na de definitieve besluitvorming van de AK op 24 juni 2024 a.s. de PgH-gebouwen 'Commissie Dorpskerk' te benoemen.
In alle varianten is een deel van de gebouwen direct inzetbaar met beperkte aanpassingen en wensen. Voor alle varianten is dit voor de Dorpskerk totaal anders.
Wij voorzien dat dit traject van de 'Commissie Dorpskerk' minimaal driekwart jaar gaat duren. Dan moeten daarna de agenda's van de betrokken architect(en), vergunningen, materialen, planningen van aannemers ook nog daarin passen. Een periode van 1,5 à 2 jaar is niet ondenkbeeldig. Ook moet rekening gehouden worden met de plannen van de Gemeente Hilversum m.b.t. de herinrichting van De Kerkbrink.
- 3) Bij alle kerken die als thuiskerk zullen gaan functioneren is ons *advies* om maximaal rekening te houden met toegang voor mindervaliden.
- 4) Ons *advies* is om de Thuiskerken ook beschikbaar te houden voor alle andere niet erediensten-activiteiten van alle geloofsgemeenschappen. Dit vraagt wel om (extra) planning en logistiek.
- 5) Max Cramer, oud-architectuurhistoricus bij de afdeling Monumentenzorg van de gemeente Amersfoort, heeft aangeboden om mee te denken. Ons *advies* is om hem terstond na de besluitvorming te benaderen.

2. Inleiding

Het proces van PgH2024 is 1 jaar naar voren gehaald vanwege, met name, de financiële situatie. De meest recente cijfers laten zien dat er een exploitatietekort van ongeveer € 475.000 van toepassing is³. Dit valt op te maken uit de jaarrekening 2023 die is vastgesteld door het moderamen van de AK. Om het aansprekender te maken; dat is zo'n € 9.000 per week. We verliezen (jonge) gemeenteleden die wegtrekken uit Hilversum vanwege bv. studie of onbetaalbare woningen maar ook overlijdens en/of maatschappelijke ontwikkelingen zoals de ontkerkelijking. Vrijdag 17 mei 2024 werd dat in de landelijke media nog benoemd⁴. De kans dat de tekorten verder oplopen, neemt dus alleen maar toe.

De PgH Hilversum heeft wekelijks zo'n 500 à 600 kerkgangers. We dragen daar de financiële lasten van ter grootte van 4 kerkgebouwen, 7 predikanten, 2 kerkelijk werkers bij Vitamine G en 2 overige kerkelijke werkers, 4 organisten en 4 kosteren. Dat is een veel te grote jas. Er zijn gemeenten in Nederland waar ditzelfde aantal kerkgangers met 1 kerkgebouw, 1 predikant, 1 organist en 1 koster van toepassing is. Soms wordt de kosterrol zelfs in een pool van vrijwilligers geregeld. In de GC werd een treffende zin uitgesproken: "als je in luxe leeft, hoef je niet te kiezen". En zo is het hier ook. We moeten wel blijven opletten dat we niet in dit tempo interen op ons vermogen. Het tijdloze woord Rentmeesterschap is hier van toepassing.

We zien ook dat er in Hilversum streek/regiokerken zijn. Hun kerk(gebouw)gangers komen uit allerlei omringende gemeenten. Die relativering mogen wij ook overdenken als je als kerkganger vanaf september 2024 naar een ander kerkgebouw mag gaan en daardoor langer onderweg zal zijn.

Binnen de periode waarover dit rapport gaat, zullen ook een aantal predikanten met emeritaat gaan. Mogelijk zullen we ook afscheid moeten nemen van een aantal professionele krachten. Dat doet pijn net als de onzekerheid daarover.

De uitdaging is nu om met ons vermogen iets moois te doen, waar iedereen invloed op kan en mag hebben. Ondanks dat dát ook geld kost, heet dat - éénmalig - investeren.

We moeten toe naar een renovatie van de PgH Hilversum zodat we er veel velen jaren tegenaan kunnen. De winst moet dan zijn om de snelheid van het exploitatietekort flink af te remmen. Dit rapport moet daartoe de eerste aanzet geven.

Draait het dan alleen om geld? Nee, zeker niet. De PgH Hilversum gaat om mensen. We zien namelijk ook dat het steeds moeilijker wordt om voldoende vrijwilligers te vinden. Als je als geloofsgemeenschappen je locatie en activiteiten combineert, kun je met minder mensen de vrijwilligerstaken doen en maatschappelijke relevantie houden.

³ <https://www.pknhilversum.nl/jaarrekening-pgh2023/>

⁴ <https://nos.nl/artikel/2520764-ontkerkelijking-zet-door-de-kerk-vergrijst-maar-de-moskee-niet>

3. De opdracht

Opdracht van de AK:

De AK heeft aan de leden van de van GC op 4 juli 2023 een brief gestuurd waarin de opdracht staat geformuleerd. In Bijlage-1 treft u die aan. De opdracht is ook op de website van de PgH gepubliceerd⁵. Dit geldt ook voor het hele proces en de aanleiding⁶.

Aanvullende opdracht:

De preses van de AK heeft op 18 januari 2024 per e-mail aan de GC gevraagd om de opdracht uit te breiden inclusief de reden daarvoor. Eveneens in Bijlage-1 treft u die aan.

4. Samenstelling van de PgH-gebouwencommissie

Bij de start was onze naam "Werkgroep Gebouwen". Op verzoek van de AK is deze gewijzigd naar een meer 'overstijgende naam', te weten PgH-gebouwencommissie.

De leden van de GC treft u aan in Bijlage-2. Door de tijd heen zijn nog wel wat momenten geweest dat de samenstelling is gewijzigd dan wel dat er een overweging is geweest om deze te wijzigen. Dit als aanvulling op de lijst met namen in de brief van de AK (Bijlage-1).

- Tjerk de Jong is namens de Bethlehemkerk direct vanaf de start toegevoegd aan de GC.
- Mannes van der Burg is namens de Regenboogkerk actief geweest tot 25 februari 2024. Om privé reden is hij daarna gestopt. Wel is hij bij belangrijke momenten op de hoogte gebracht.
- Jan van den Boogert is namens de Grote Kerk per 5 april 2024 toegevoegd aan de GC. Dit is gebeurd zodat (mede gelet op de aanvullende opdracht) de Grote Kerk dan ook met twee leden is vertegenwoordigd.
- Peter den Uil is op 28 april 2024 als kerkenraadsvoorzitter voor Bemore+ bevestigd. Voorafgaand aan dit moment is in de GC stilgestaan bij de vraag of dit zijn verdere functioneren in de GC zou kunnen belemmeren. Er is immers mogelijk sprake van 'een dubbele pet'. De GC heeft unaniem besloten dat dit geen belemmering was om door te gaan in de GC.

In de GC is het leeftijdsverschil rond de 40 jaar oftewel 3 generaties en zijn er verschillende (professionele) achtergronden. Van de 12 actieve leden zijn er slechts 2 gepensioneerd.

5. Beperkingen

Ons onderzoek kent ook beperkingen. Dit gelet op de primaire focus op de opdracht, de beschikbare tijd en de lopende afspraken.

Varianten:

Het aantal theoretische mogelijkheden om met gebouwen en gemeenteleden 'te schuiven' is veel groter dan de nu genoemde 3 varianten richting de stip op de horizon. Deze 3 zijn na intensief

⁵ <https://www.pknhilversum.nl/opdracht-en-samenstelling-bekend-werkgroepen-pgh2024/>

⁶ <https://www.pknhilversum.nl/beleidsplan-pgh-copy/>

overleg en afwegingen nu de meest logische varianten. Bij het hoofdstuk 7. Bevindingen gaan we daar nader op in (voor- en nadelen, volgorde, financiën etc.).

Alternatieve gebouwen:

Wel hebben ook stilgestaan bij mogelijke nieuwbouw en het benutten van bestaande bouw.

- Nieuwbouw gaat veel te lang duren. Een termijn van 5 à 10 jaar is daarbij genoemd.
- Bij bestaande bouw werd gedacht aan de Openbare Bibliotheek aan de 's-Gravelandseweg. Een bedrag van € 10 miljoen is daar in beeld, nog los van de gewenste aanpassingen. Niet aan de orde dus.
- Wij ontvingen een brief van de "Stichting tot behoud van de Diependaalsekerk". Zij hebben ons uitgenodigd om ook hun kerk te betrekken in het onderzoek met als voorwaarde dat Vitamine G niet meer in hun kerk gewenst is. Voor ons was die passage, het uitsluiten van geloofsgenoten, een rode lijn. Daarnaast is deze kerk geen eigendom van de PgH Hilversum.
- Verder hebben we gekeken welke kerken te huur zijn. Die optie zagen we niet direct als realistisch nog los van de vertraging die dat zou opleveren.

Kortom, deze 4 opties vielen af.

Communicatie:

De GC heeft niet actief een eigen communicatierol gekregen. De AK heeft die verzorgd middels de PgH nieuwsbrieven en de PgH website. Eenmaal heeft de AK een nieuwsbericht in concept aan ons voorgelegd. Daarnaast hebben de wijkgemeenten zelf in hun nieuwsbrieven de gemeenteleden geïnformeerd.

- De Grote Kerk heeft na de kerkdienst van 10 maart 2024 hun gemeenteleden geïnformeerd. Een afvaardiging van de GC was daarbij aanwezig.
- Voor Bemore+ geldt dat zij ons gevraagd hebben om na de kerkdienst van 25 februari 2024 de werkwijze en de criteria toe te lichten.
- Vitamine G heeft al haar gemeenteleden geënquêteerd.

In deze versie van het rapport zijn geen bijlagen opgenomen die horen bij het schema met de criteria en wegen. Ze zijn uiteraard wel inzichtelijk voor wie dat wenst.

6. Werkwijze

Op 22 september 2023 had de GC haar eerste bijeenkomst. We hebben 13 bijeenkomsten gehad. In alle kerkgebouwen hebben we vergaderd. Ook hebben we rondleidingen gehad. Verrassend dat gebouwen die al zo lang onderdeel van de PgH Hilversum zijn, de meerderheid van de leden helemaal geen weet van had welke ruimtes er allemaal in elk kerkgebouw beschikbaar zijn en dus ook wat er aan potentie nog mogelijk is. Ook hier: onbekend, maakt onbemind.

De GC heeft geen voorzitter en of secretaris benoemd. De GC heeft 'zelfsturend' gewerkt.

Kennismaking:

In de eerste bijeenkomst hebben we uitgebreid de tijd genomen om elkaar beter te leren kennen.

Belangrijk om te weten is wat mensen drijft. Ook is het belangrijk dat je in de GC in het belang van PgH moet/hoort te denken. Daarbij neem je natuurlijk wel 'de bagage' van je eigen wijk mee. Ook waren de voorzitters van de centrale organen aanwezig, te weten het College van Kerkrentmeesters en het College van Diakenen.

Brainstorm:

De eerste paar bijeenkomsten hebben besproken of we de opdracht van de AK wel goed begrepen en nagedacht wat er allemaal belangrijk kan zijn. Al snel hebben we middels een mindmap⁷ een schema (deels rekenkundig) gemaakt met wat er allemaal uitgezocht moest worden en wat belangrijk zou kunnen zijn. Met een mindmap heb je steeds totaaloverzicht en raak je steeds geprikkeld om nieuwe zaken toe te voegen. De mindmap dijt dan uit. De verdere gevolgen van het werken met een mindmap bespreken we bij het hoofdstuk 7. Bevindingen.

Klankbordgroepen:

Na de Bemore+ kerkdienst van 25 februari 2024, is er een oproep aan de gemeenteleden gedaan om maximaal 10 gemeenteleden een avond uit te nodigen om de werkwijze van de GC in het algemeen en de criteria in het bijzonder te toetsen. Er hebben zich 11 gemeenteleden gemeld en 6 schikte het om aanwezig te zijn. Ook de Grote Kerk heeft de klankbordbijeenkomst gehouden. Deze groep was met 10 personen aanwezig. Vitamine G heeft de klankbordfunctie middels hun enquête gedaan. Het Ministerie van Predikanten had de wens om in die samenstelling ook als klankbordgroep te willen functioneren. Deze groep was met 13 personen aanwezig. Alle punten die in 4 klankbordgroepen zijn genoemd, zijn verwerkt en 'meegewogen'.

Bezoek aan Het Kompas:

De Christelijk Gereformeerde Kerk in Hilversum heeft in de afgelopen jaren een vergelijkbaar veranderingsproces meegemaakt. De Verbinding Hilversum is ontstaan door het samengaan van de CGK gemeentes Pniël en Rehoboth met de GKv gemeente De Schuilhof. Met 4 leden van de GC hebben we de locatie Het Kompas (voorheen de Pniëlkerk) bezocht en hebben we een uitgebreid gesprek gehad met een enthousiaste Matthijs van Schaik. Een zeer actief lid die destijds ook lid van de aanpassingscommissie was mede gelet op zijn professionele achtergrond. Ook zij hebben een selectie gemaakt hoe 2 kerkgebouwen geïntegreerd konden worden. Dit proces had de volgende doorlooptijd: 3 maanden keuze architect, 9 maanden voorbereidingen en 12 maanden verbouwing. De kosten bedroegen €1,8 miljoen. Wij allen waren zeer onder de indruk hoe je een jaren zestig gebouw weer zo mooi en modern kunt laten herleven. Volgens Matthijs is 90% van de gemeenteleden die voorheen kerkgangers waren van de Rehobothkerk meegaan in het samengaan. Een mooi resultaat.

⁷ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Mindmap>

7. Bevindingen

De mindmap heeft de basis gelegd om tot allerlei criteria te komen. Dit zijn de criteria:

NR.	CRITERIA
1	Voldoende parkeerplaatsen voor erediensten
2	Verhuurmogelijkheden (maatschappelijk)
3	Behaalde verhuurresultaten (commercieel)
4	Ligging versus bezoekers (reistijd in minuten)
5	Bouwkundige staat, orgels en toegankelijkheid mindervaliden
6	Flexibele indeling van de kerkzaal tijdens de eredienst
7	Akoestiek: galm, fijn zingen, gedempt, verstaanbaarheid
8	Beschikbare ruimtes tijdens de dienst (past het in de spits?) + andere activiteiten
9	Koffiedrinken na de dienst
10	Mogelijkheden tot eten
11	Exploitatiekosten
12	Eenmalige aanpassingskosten
13	Keuken aanwezig
14	Monumentaliteit (effect op aanpassingen)
15	Heiligheid, binnen/buiten, gemeenschap
16	Past bij de eigen wensen van de betreffende geloofsgemeenschap
17	Passend bij de wensen van de jeugd
18	Geschikt voor een eventueel diaconaal centrum

Het is nu de vraag, hoe kun je al die criteria wegen om tot één afweging te komen? Daarvoor hebben we een rekenschema ontwikkeld zodat elk criterium punten kan krijgen (hoeft niet). Die punten moeten we dan baseren op informatie en feiten PER kerkgebouw die horen bij die 18 criteria. De som van al die punten mag niet hoger dan 100 zijn. Dus achter de criteria verschijnen dan 4 (verticale) kolommen als hoofdweging. Dát heeft ons zeer veel tijd gekost om al die punten uit te werken, maar het moest. Zoals in het hoofdstuk 5. Beperkingen aangegeven is dat onderliggende data wel beschikbaar is maar - vooralsnog - niet als Bijlagen in dit rapport zijn opgenomen.

Dan hebben we ons opgesplitst hoe we als vertegenwoordigers van de 3 geloofsgemeenschappen vanuit de eigen geloofsgemeenschap naar elk kerkgebouw kijken. Dat mogen maximaal 5 punten zijn waarbij een 1 niet goed is en een 5 heel goed. Dat noemen we de subweging. Vervolgens kun je de hoofdweging vermenigvuldigen met subweging. Op die manier krijg je dan per kerkgebouw totaalpunten. Dat hebben we allemaal individueel gedaan en met elkaar gedeeld. De 2 leden van de centrale organen hebben niet per geloofsgemeenschap punten gegeven. Dan ontstaat natuurlijk discussie en nog wat verfijning. Hieronder volgen de 3 schema's per geloofsgemeenschap. De (grotere) zwarte nummers onderaan geven de volgorde van voorkeur aan.

De Grote Kerk:

CRITERIA		DATA GEBOUWEN*				GROTE KERK (geloofsgemeenschap)								
NR.	Gebouwkeuze per geloofsgemeenschap + 2 soorten wegenen >	BK	MK	RBK	GK	WEGING	BK		MK		RBK		GK	
							sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.
1	Voldoende parkeerplaatsen voor erediensten	-	+	+/-	+/-	7,0	3	21,0	4	28,0	3	21,0	3	21,0
2	Verhuurmogelijkheden (maatschappelijk)	+++	++	+	+	1,0	4	4,0	3	3,0	3	3,0	2	2,0
3	Behaalde verhuurresultaten (commercieel) [x € 1.000]	€ 40	€ 28	€ 23	€ 16	1,0	4	4,0	3	3,0	3	3,0	2	2,0
4	Ligging versus bezoekers (reistijd in minuten)	13,6	16,9	11,6	11,8	1,0	3	3,0	1	1,0	3	3,0	4	4,0
5	Bouwkundige staat, orgels en toegankelijkheid mindervaliden [x € 1.000]	+	+	+	+	4,0	3	12,0	3	12,0	3	12,0	3	12,0
6	Flexibele indeling van de kerkzaal tijdens de eredienst	+	+	+	+/-	1,0	2	2,0	2	2,0	2	2,0	1	1,0
7	Akoestiek: galm, fijn zingen, gedempt, verstaanbaarheid	+	+	+	+	1,0	3	3,0	3	3,0	2	2,0	4	4,0
8	Beschikbare ruimtes tijdens de dienst (past het in de spits?) + andere activiteiten	3	6	7	5	15,0	4	60,0	4	60,0	4	60,0	4	60,0
9	Koffiedrinken na de dienst	+	+	+	++	5,0	3	15,0	3	15,0	3	15,0	5	25,0
10	Mogelijkheden tot eten	++	++	++	++	5,0	3	15,0	3	15,0	3	15,0	3	15,0
11	Exploitatiekosten [x € 1.000]	€ 30	€ 38	€ 32	€ 32	8,0	3	24,0	3	24,0	3	24,0	3	24,0
12	Eenmalige aanpassingskosten [x € 1.000]					1,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
13	Keuken aanwezig	+++	++	+	++	5,0	5	25,0	3	15,0	2	10,0	3	15,0
14	Monumentaliteit (effect op aanpassingen)	-	+	+	--	1,0	2	2,0	3	3,0	3	3,0	1	1,0
15	Heiligheid, binnen/buiten, gemeenschap	+	+	+	++	3,0	3	9,0	3	9,0	2	6,0	5	15,0
16	Past bij de eigen wensen van de betreffende geloofsgemeenschap					18,0	2	36,0	2	36,0	2	36,0	3	54,0
17	Passend bij de wensen van de jeugd	+	+	+	+	5,0	3	15,0	3	15,0	3	15,0	3	15,0
18	Geschikt voor een eventueel diaconaal centrum	+/-	+/-	+/-	+	18,0	1	18,0	1	18,0	1	18,0	5	90,0
		*HIER MOETEN WE HET OVER EENS ZIJN												
	TOTALEN >					100,0		268		262		248		360
						COMPLEET		2		3		4		1

Bemore+:

CRITERIA		DATA GEBOUWEN*				Bemore+ (geloofsgemeenschap)								
NR.	Gebouwkeuze per geloofsgemeenschap + 2 soorten wegenen >	BK	MK	RBK	GK	WEGING	BK		MK		RBK		GK	
							sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.
1	Voldoende parkeerplaatsen voor erediensten	-	+	+/-	+/-	7,3	2	14,7	5	36,7	3	22,0	3	22,0
2	Verhuurmogelijkheden (maatschappelijk)	+++	++	+	+	4,2	4	16,7	3	12,5	2	8,3	2	8,3
3	Behaalde verhuurresultaten (commercieel) [x € 1.000]	€ 40	€ 28	€ 23	€ 16	4,3	4	17,3	4	17,3	4	17,3	2	8,7
4	Ligging versus bezoekers (reistijd in minuten)	13,6	16,9	11,6	11,8	7,2	3	21,5	2	14,3	4	28,7	4	28,7
5	Bouwkundige staat, orgels en toegankelijkheid mindervaliden [x € 1.000]	+	+	+	+	4,7	3	14,0	3	14,0	3	14,0	3	14,0
6	Flexibele indeling van de kerkzaal tijdens de eredienst	+	+	+	+/-	4,3	3	13,0	2	8,7	3	13,0	1	4,3
7	Akoestiek: galm, fijn zingen, gedempt, verstaanbaarheid	+	+	+	+	4,2	3	12,5	3	12,5	3	12,5	3	12,5
8	Beschikbare ruimtes tijdens de dienst (past het in de spits?) + andere activiteiten	3	6	7	5	6,3	4	25,3	4	25,3	4	25,3	4	25,3
9	Koffiedrinken na de dienst	+	+	+	++	4,5	3	13,5	3	13,5	3	13,5	5	22,5
10	Mogelijkheden tot eten	++	++	++	++	5,8	4	23,3	4	23,3	4	23,3	4	23,3
11	Exploitatiekosten [x € 1.000]	€ 30	€ 38	€ 32	€ 32	6,3	3	19,0	2	12,7	3	19,0	3	19,0
12	Eenmalige aanpassingskosten [x € 1.000]					1,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
13	Keuken aanwezig	+++	++	+	++	6,3	5	31,7	3	19,0	2	12,7	3	19,0
14	Monumentaliteit (effect op aanpassingen)	-	+	+	--	4,0	2	8,0	4	16,0	4	16,0	1	4,0
15	Heiligheid, binnen/buiten, gemeenschap	+	+	+	++	4,3	2	8,7	2	8,7	2	8,7	5	21,7
16	Past bij de eigen wensen van de betreffende geloofsgemeenschap					13,2	3	39,5	3	39,5	3	39,5	3	39,5
17	Passend bij de wensen van de jeugd	+	+	+	+	8,7	3	26,0	3	26,0	3	26,0	3	26,0
18	Geschikt voor een eventueel diaconaal centrum	+/-	+/-	+/-	+	2,8	1	2,8	1	2,8	2	5,7	5	14,2
		*HIER MOETEN WE HET OVER EENS ZIJN												
TOTALEN >						100,0	308	303	306	313				
						COMPLEET	2	4	3	1				

Vitamine G:

CRITERIA		DATA GEBOUWEN*				VITAMINE G (geloofsgemeenschap)								
NR.	Gebouwkeuze per geloofsgemeenschap + 2 soorten wegen >	BK	MK	RBK	GK	WEGING	BK	MK	RBK	GK				
							sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.
1	Voldoende parkeerplaatsen voor erediensten	-	+	+/-	+/-	5,0	3	15,0	5	25,0	2	10,0	1	5,0
2	Verhuurmogelijkheden (maatschappelijk)	+++	++	+	+	2,0	4	8,0	3	6,0	2	4,0	2	4,0
3	Behaalde verhuurresultaten (commercieel) [x € 1.000]	€ 40	€ 28	€ 23	€ 16	0,0	5	0,0	4	0,0	3	0,0	2	0,0
4	Ligging versus bezoekers (reistijd in minuten)	13,6	16,9	11,6	11,8	2,0	3	6,0	3	6,0	3	6,0	3	6,0
5	Bouwkundige staat, orgels en toegankelijkheid mindervaliden [x € 1.000]	+	+	+	+	3,0	4	12,0	3	9,0	2	6,0	1	3,0
6	Flexibele indeling van de kerkzaal tijdens de eredienst	+	+	+	+/-	5,0	4	20,0	2	10,0	3	15,0	1	5,0
7	Akoestiek: galm, fijn zingen, gedempt, verstaanbaarheid	+	+	+	+	6,0	4	24,0	5	30,0	4	24,0	2	12,0
8	Beschikbare ruimtes tijdens de dienst (past het in de spits?) + andere activiteiten	3	6	7	5	14,0	1	14,0	5	70,0	3	42,0	4	56,0
9	Koffiedrinken na de dienst	+	+	+	++	11,0	3	33,0	4	44,0	2	22,0	3	33,0
10	Mogelijkheden tot eten	++	++	++	++	6,0	3	18,0	4	24,0	2	12,0	3	18,0
11	Exploitatiekosten [x € 1.000]	€ 30	€ 38	€ 32	€ 32	6,0	3	18,0	2	12,0	3	18,0	3	18,0
12	Eenmalige aanpassingskosten [x € 1.000]					4,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
13	Keuken aanwezig	+++	++	+	++	5,0	3	15,0	4	20,0	2	10,0	2	10,0
14	Monumentaliteit (effect op aanpassingen)	-	+	+	--	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
15	Heiligheid, binnen/buiten, gemeenschap	+	+	+	++	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
16	Past bij de eigen wensen van de betreffende geloofsgemeenschap					15,0	4	60,0	4	60,0	2	30,0	1	15,0
17	Passend bij de wensen van de jeugd	+	+	+	+	12,0	3	36,0	4	48,0	2	24,0	1	12,0
18	Geschikt voor een eventueel diaconaal centrum	+/-	+/-	+/-	+	4,0	3	12,0	3	12,0	3	12,0	5	20,0
		*HIER MOETEN WE HET OVER EENS ZIJN												
TOTALEN >						100		291		376		235		217
						COMPLEET	2		1		3		4	

Conclusies:

De Grote Kerk geeft de meeste punten aan de Dorpskerk. Dat is uiteindelijk ook in lijn met ons advies. Uiteindelijk omdat de Grote Kerk tijdens de aanpassingsperiode dan voor een nog onbekende tijd daar niet kan zijn maar daar weer wel naar terugkeert.

Bemore+ geeft de meeste punten aan de Dorpskerk. Dat is uiteindelijk ook in lijn met ons advies. Uiteindelijk omdat Bemore+ tijdens de aanpassingsperiode van de Dorpskerk dan voor een nog onbekende tijd daar niet kan zijn.

Vitamine G geeft de meeste punten aan de Morgenster. In alle 3 de varianten als opmaat naar de stip op de horizon is dit ook onderdeel van het advies.

Bij Bemore+ is het verschil tussen de uitersten maximaal 3%. Bij de Grote Kerk bedraagt dit 23%. Bij Vitamine G bedraagt dit 42%.

De criteria hebben we ook getoetst bij de klankbordgroepen. Er was één criterium dat zwaarder en apart gewogen had kunnen worden. Dat is de toegankelijkheid voor mindervaliden. Nu is het zo dat alle gebouwen al aan de wettelijke eisen moeten voldoen. De afgelopen 20+ jaren, zeker voor de nieuwste 2 kerkgebouwen, is daar extra aandacht aan besteed. En, het kan altijd beter mede gelet op de ouder wordende groep gemeenteleden. Daarom is bij het advies in het hoofdstuk 1. Samenvatting en het advies daar extra aandacht voor gevraagd.

Criterium nummer 12 hebben we open gelaten. Daar zal eerst nader onderzoek naar gedaan moeten worden. Criterium 15 is in het Ministerie van Predikanten aangegeven om dit niet als één criterium te zien omdat ze niet als een geheel te beoordelen zijn. Dit hebben we besproken. Onze conclusie is als je met het model 'speelt' dat het effect op het eindresultaat nihil zal zijn.

Bovendien is uiteraard nog veel aan te passen bij de definitieve keuze. Maar het belangrijkste is het subjectieve element.

Dan moeten we kijken welke kanttekeningen er te maken zijn bij de 3 varianten op weg naar de stip op de horizon. Om het overzichtelijk te houden, zijn die varianten hieronder herhaald. De volgorde is om - financiële redenen - voor de hand liggend. Er kunnen óók redenen zijn om een andere volgorde te hanteren. Dat kan besproken worden tijdens de AK-vergadering van 27 mei 2024. In alle gevallen passen de huidige actieve kerkgangers in elk kerkgebouw.

Variant-1:

- Vitamine G (definitief) naar de Morgenster - september 2024.
 - *De Morgenster heeft de meeste activiteiten in het maatschappelijke verkeer.*
 - *De Morgenster vinden we de cultuurkerk gezien de veelheid aan concerten die worden gehouden.*
 - *Dit intensieve gebruik door (verhuur aan) derden is goed verenigbaar met en vormt – ook vanwege de daarmee gegenereerde opbrengsten – een goede aanvulling op het naar verwachting minder intensieve gebruik van het gebouw door Vitamine G;*
 - *De achterban van Vitamine G heeft aan de Noord-Oostkant van Hilversum een extra goed missionair bereik (relatief veel jongere bewoners).*
 - *De Morgenster is geografisch gezien door alle geloofsgemeenschappen ook als 'aanlandplek' te gebruiken.*
- Bemore+ naar de Bethlehemkerk - september 2024.
 - *De Bethlehemkerk is geheel gelijkvloers.*
 - *De grootste groep gemeenteleden hoeft voorsnog op korte termijn niet te 'verhuizen'.*
 - *De Bethlehemkerk heeft een grote keukenfaciliteit.*
 - *De Bethlehemkerk wordt – naast het eigen gebruik voor kerkelijke doeleinden – intensief benut met verhuur aan derden, waardoor dit gebouw tezamen met gebruik door Bemore+ gedurende deze periode effectief wordt geëxploiteerd/gebruikt.*
 - *De Bethlehemkerk lijkt de minste aanpassingen nodig te hebben, óók voor de tijdelijke fase tevens zijn de onderhoudskosten de eerst komende 10 jaar het laagst.*
- Regenboogkerk: verkopen of verhuren - september 2024.
 - *Voor de Regenboogkerk lijkt nu al een huurder voor het geheel beschikbaar. Verhuur zou zich niet moeten beperken tot het dekken van de vaste lasten maar van alle lasten.*
 - *De Regenboogkerk staat op de duurste grond en kan op termijn dus het meeste opbrengen (mede afhankelijk van de bestemming).*
- Grote Kerk naar de Morgenster - vanaf de start van de verbouwing.
 - *Er zal afstemming met Vitamine G over de starttijd van de diensten nodig zijn.*
- Dorpskerk aanpassen en beschikbaar - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Bemore+ & Grote Kerk naar de Dorpskerk - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Bethlehemkerk: verkopen of verhuren - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.

Variant-2:

- Vitamine G (definitief) naar de Morgenster - september 2024.
- Bemore+ naar de Regenboogkerk - september 2024.
- Bethlehemkerk: verkopen of verhuren - september 2024.
- Grote Kerk naar de Morgenster - vanaf de start van de verbouwing.
- Dorpskerk aanpassen en beschikbaar - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Bemore+ & Grote Kerk naar de Dorpskerk - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Regenboogkerk: verkopen of verhuren - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.

Variant-3:

- Vitamine G naar de Morgenster - september 2024.
- Bemore+ naar de Dorpskerk - september 2024 tot start de aanpassingen - medio 2026.
 - *Bemore+ is de enige geloofsgemeenschap die meerdere wijkgemeenten moet integreren. Dan is deze variant vanuit het oogpunt van integratie (dus niet financieel!) aantrekkelijk om één geloofsgemeenschap te vormen. Daarnaast vanuit het gebruik de gemeenteleden alle gewenste aanpassingen laten opstellen. Deze variant zorgt wel voor een extra verhuizing.*
- De Grote Kerk naar de Bethlehemkerk - september 2024.
- Regenboogkerk: verkopen of verhuren - september 2024.
- De Grote Kerk naar de Morgenster tijdens de aanpassingen - medio 2026.
 - *De doordeweekse activiteiten van Vitamine G zijn minimaal zodat de Grote Kerk daar alle ruimte voor heeft. Dit is kortst mogelijke periode dat er 2 geloofsgemeenschappen gebruik maken van één kerkgebouw.*
- Bemore+ naar de Bethlehemkerk tijdens de aanpassingen - medio 2026.
- Dorpskerk aanpassen en beschikbaar - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Bemore+ & Grote Kerk naar de Dorpskerk - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.
- Bethlehemkerk: verkopen of verhuren - 2028 of zoveel eerder als mogelijk.

8. Ingevoegd hoofdstuk n.a.v. vier bijeenkomsten

Op 27 mei 2024 heeft de GC het rapport gepresenteerd en toegelicht aan de AK daarna op 28 mei en 29 mei 2024 bij de drie verrijkingsbijeenkomsten.

De motivatie voor 'de stip op de horizon':

Terecht is in de AK gevraagd waar de stip op de horizon vandaan kwam. In de 3 navolgende verrijkingsbijeenkomsten is dit direct in de presentaties toegelicht. Zie Bijlage-3.

- De keuze voor de Dorpskerk is unaniem binnen de GC gekozen.
- De Dorpskerk is de laatste kerk die de PgH wil verkopen. Dit Rijksmonument is wel het meest zichtbare kerkgebouw dat de PgH bezit. Dat is natuurlijk ook een smaakwestie maar er is meer dat voor dit gebouw pleit.
- Meer naar centraal bewegen. Daar waar we een krimpend ledenbestand kennen, is het voor 'alle windrichtingen' prettiger om een kerkgebouw te hebben op een centrale plek in Hilversum. De reisafstanden (denk aan de impact op tijd, kosten én duurzaamheid) worden dan optimaler verdeeld.
- Maximale capaciteit voor spitsmomenten. De Dorpskerk heeft in de huidige opstelling zo'n 800 zitplaatsen en dat is ruim meer dan alle andere PgH kerkgebouwen.
- Maximale uitstraling naar buiten toe, ook of juist bij (Hilversumse) evenementen.
- Diaconaal centrum. Als dit realiteit wordt, kan de Dorpskerk vanuit deze zichtlocatie goed invulling geven aan deze beoogde rol. Een vergelijkbaar model als het Leger des Heils met hun voedselbank, kledingbank, luisterend oor etc. is mogelijk.
- Extra integratie met het gebied van De Kerkbrink door de beoogde aanpassingen die de gemeente Hilversum heeft gepland. De gemeente zal in 2025 beginnen met een grote aanpassing van de Kerkbrink.
- Het is belangrijk om te bepalen of het inhoudelijk en technisch mogelijk is dat er Erediensten gelijktijdig kunnen plaatsvinden. Er zullen eerst geluids- en constructieberekeningen gemaakt worden. In Bijlage-3 is op sheet 14 de geel gemarkeerde ruimte te zien die geheel los van de hoofdkerkzaal blijkt te staan.
- Als de stip op de horizon via één van de varianten niet lukt, zal er een 'plan B' op één van de varianten uitgewerkt moeten worden. De AK heeft daar op 27 mei jl. nog geen beslissing over genomen.

Aanvullend advies:

1. De GC *adviseert* om de volgende punten te onderzoeken:
 - a) Het meest gevoelige punt van het advies is of de twee geloofsgemeenschappen in één gebouw kunnen worden ondergebracht. Dit vraagt begrip voor elkaars verschillen en verkenning daarvan. Som alle mogelijke gevoeligheden op en bespreek die met elkaar. Durf in het negatieve geval ook een conclusie te

- formuleren die in het belang van alle betrokken beter voor een ieder zal zijn.
- b) Zijn er beperkingen om aanpassingen te doen gelet op de monumentale status?
 - c) Kunnen de gewenste aanpassingen technisch uitgevoerd worden?
 - d) Wat zijn de kosten van de gewenste aanpassingen?
 - e) Bepaal eveneens een maximaal beschikbaar budget.
2. Formuleer als AK - in de breedste zin - een visie op 'waar staat en gaat de PgH voor' en is dat dan voor iedereen duidelijk? Het gaat om een visie (uiteindelijk voor de langere termijn) op inzet van het vermogen. Wat wil je in stenen stoppen versus wat in investeringen in je visie op een relevante kerk in de toekomst. Ga van potverteren (wat nu plaatsvindt) naar investeren om te innoveren (in kerkzijn met relevantie in de maatschappij), te consumeren (in omzien naar elkaar) en experimenteren (in nieuwe vormen).

Financiën:

Sommige vragenstellers misten de financiële onderbouwing in het rapport. Dat klopt want dat was niet de opdracht. Er is immers eerst inspraak van de geloofsgemeenschappen nodig om te bepalen wat er in welk kerkgebouw aangepast zou moeten worden en binnen welke financiële kaders.

Wat we wel over de financiën kunnen noemen, is dat dit hele proces een jaar naar voren is gehaald vanwege de oplopende jaarlijkse tekorten. Dat betekent dat alles wat je eerder verhuurt, verkoopt, bespaart op kerkgebouwen en professionele krachten een jaar eerder z'n financiële effect zal hebben.

Diaconaal Centrum:

Tijdens de verrijkingsbijeenkomst was dit voor een aantal aanwezigen een nieuw begrip. Dit voornemen staat in het diaconale beleidsplan 2024-2028. Dit is tot stand gekomen met de inbreng van de diakenen van de toenmalige wijkgemeenten. In het jaarverslag 2023 van de Diaconie wordt het ook genoemd (te vinden onderaan het artikel [Diaconie dicht bij mensen](#) van 17 april 2024). Op weg naar een Diaconaal Centrum wil de Diaconie met zogenaamde 'aanlandplekken' werken. Er is nog geen haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd want dat hangt mede af van het integratieproces en de besluitvorming over de gebouwen.

Wegingsschema Grote Kerk:

Tijdens de verrijkingsbijeenkomst op woensdag 28 mei 2024 in de Dorpskerk werd gesteld dat het wegingsschema door de geloofsgemeenschap Vitamine G niet juist was ingevuld t.a.v. subwegingen. Nader onderzoek leerde dat het wegingsschema door hen wél juist was ingevuld. De vragensteller, tevens lid van de klankbordgroep van de Grote Kerk, was niet op de hoogte van het feit dat de horizontale subwegingen PER geloofsgemeenschap anders gewogen mochten worden. Tijdens het uitzoeken van dit punt kwam er wel 'een bijvangst', namelijk het wegingsschema van de Grote Kerk bleek onjuist. De klankbordgroep van de Grote Kerk had in eerste instantie een identieke subweging als die van Bemore+ uitgevoerd. Op verzoek van de GC

is gevraagd om het wegingsschema opnieuw aan te leveren. Dat is ook gebeurd maar helaas niet verwerkt in de eerste versie van dit rapport. Voor het advies maakt dit overigens niets uit. De Grote Kerk bleek in die tweede versie van het wegingsschema nog steeds haar voorkeur voor de Dorpskerk te hebben maar de tweede voorkeurskerk is gewijzigd naar de Bethlehemkerk i.p.v. de Regenboogkerk. Kennelijk is dat tientallen mensen na een week niet opgevallen. Voor de juiste geschiedschrijving is daarom in hoofdstuk 7. Bevindingen het wegingsschema onder het kopje 'De Grote Kerk' aangepast.

In de inleiding wordt o.a. de vergelijking gemaakt tussen het aantal kerkgangers, professionals en kerkgebouwen versus andere gemeenten waar die verhouding totaal anders ligt. In de AK is een opmerking gemaakt dat die vergelijking niet juist is. Het was door de GC bedoeld als voorbeeld dat er ook geloofsgemeenschappen met een vergelijkbaar aantal kerkgangers en minder gebouwen en professionals functioneren. Bij bv. 1.500 à 2.000 gemeenteleden (met o.a. een hogere presentie tijdens de Erediensten), zouden er dan 1,5 à 2 predikantsplaatsen van toepassing zijn. In het licht van het totale plaatje, zoals het geschetst in het hoofdstuk 2. Inleiding, leeft de PgH dan nog steeds op een veel te grote voet. Met andere woorden, de essentie van de boodschap blijft overeind staan.

Max Cramer heeft aangegeven wel te willen meedenken maar geen deel te willen uitmaken van de 'Commissie Dorpskerk'. Daarom is dat advies in hoofdstuk 1. Samenvatting en het advies aangepast. De AK wenst deze commissie zo te noemen en daarom is die naam nu overal in dit rapport aangepast.

Presentatie:

De presentatie die gegeven is tijdens de 4 bijeenkomsten is als Bijlage-3 aan dit rapport toegevoegd.

9. Slotwoord

De GC dankt de AK voor het in ons gestelde vertrouwen. We zijn als kerkgangers vanuit verschillende wijkgemeenten naar elkaar toegegroeid ondanks dat een aanzienlijk deel elkaar vooraf niet kende. Als wij dat kunnen, dan is dit een oproep aan alle gemeenteleden om dit ook te gaan ervaren. Het tijdloze "onbekend maakt onbemind" is hier zeker van toepassing. Op maandag 27 mei 2024 zullen wij met een afvaardiging van de GC dit rapport aan de AK toelichten. Wij wensen de AK in haar vergadering van 24 juni 2024 veel wijsheid toe om het beste voor de PgH Hilversum te gaan besluiten. Tenslotte roepen wij de ambtsdragers op om, wat het ook wordt, het besluit loyaal uit te dragen. Het is een proces dat zich de afgelopen 50 jaar meermalen heeft voorgedaan. De gemeenteleden vragen wij begrip voor het eindresultaat maar vooral ook om het als een nieuwe kans voor de toekomst te zien.

De PgH-gebouwencommissie – 22 juni 2024 (aanvulling op de versie van 23 mei 2024)

Bijlage-1: de opdracht en aanvulling vanuit de AK

Protestantse gemeente te Hilversum

algemene kerkenraad

De AK neemt uiterlijk juni 2024 een besluit over de gebouwen. De Grote Kerk wordt de thuis-kerk voor de reformatorisch-confessionele gemeenschap. De breed protestantse gemeenschap heeft één of twee gebouwen als thuiskerk. Er komt een thuiskerk voor Vitamine G. Op een later moment neemt de Algemene Kerkenraad indien nodig een afzonderlijk besluit over afstoting of herbestemming van gebouwen.

Opdracht werkgroep Gebouwen

Taakstelling werkgroep:

1. Vaststellen werkwijze en plan van aanpak werkgroep, inclusief aanwijzen voorzitter en secretaris.
2. Vaststellen welke visie de geloofsgemeenschappen hebben ten aanzien van de inzet van het 'eigen' kerkgebouw binnen de PgH. Wat kan er in ons kerkgebouw plaatsvinden dat
 - a. bijdraagt aan onze visie en kernkwaliteiten
 - b. nieuwe mensen de kans geeft om ons te leren kennen en mee te gaan doen
 - c. inkomsten genereert
3. Zie ook de presentatie van Maarten Atsma op 6 mei aan de AK (twee documenten)
Nagaan welke eisen / wensen geloofsgemeenschappen hebben voor een kerkgebouw voor de viering van erediensten, wijkgebonden en wijkoverstijgende activiteiten door de week. Besteed hierbij speciaal aandacht aan jeugd en jongeren.
 - a. Een rangorde opstellen welk(e) kerkgebouw(en) het beste geschikt is (zijn) voor de viering van de eredienst. Dit geldt in het bijzonder voor de geloofsgemeenschap Vitamine G en de breed-protestantse geloofsgemeenschap; de laatste in lijn met hoe de – nu nog – drie wijkgemeenten én de predikanten van BK, MK en RBK dit voorstaan.
 - b. Tellen aantallen kerkgangers per wijk / kerkgebouw in de maanden september, oktober en november.
 - c. Een rangorde opstellen welk(e) kerkgebouw(en) het beste geschikt is (zijn) ten aanzien van de doordeweekse wijkgebonden en sociale activiteiten.
 - d. Tellen aantal bezoekers / deelnemers aan die activiteiten in september, oktober en november.
4. Betrek bij dit alles de adviezen in de presentaties die de zes wijkgemeenten inclusief de jongeren op 28 maart 2023 hielden tijdens de Gemeenteavond.
5. Vaststellen van de kosten per kerkgebouw over de laatste drie jaar / perspectief komende drie jaar.
6. Vaststellen (door – externe – deskundigen) van de staat van onderhoud per kerkgebouw / raming te voorzien grote onderhoudskosten.
7. Verhuurmogelijkheden + geschatte huuropbrengsten per kerkgebouw bepalen, voor zowel kerkelijke, maatschappelijke als commerciële huurders.
8. Mogelijkheden van alternatieve bestemming per kerkgebouw verkennen

Kerkelijk bureau	T 035 6234000
Loosdrechtseweg 263a	1
1215 JV Hilversum	E bureau@protestantshilversum.nl

Protestantse gemeente
te Hilversum

algemene kerkenraad

- Toestemming architect vereist? Omgevingsvergunning? Invloed van (gemeentelijke / rijks-) monumentenstatus?
9. Nagaan hoe de PgH / CvK denkt over het aanhouden van een kerkgebouw dat niet meer voor PgH-erediensten en -activiteiten wordt gebruikt, maar uitsluitend als beleggingsobject wordt aangehouden.
 10. Voor afronding in het eerste kwartaal van 2024 legt de werkgroep het conceptvoorstel voor aan het bestuur van de geloofsgemeenschappen, daarna wordt het definitieve voorstel aan de AK aangeboden.

De wijkgemeenten hebben de volgende leden voorgedragen:

Bethlehemkerk: Peter den Uil

Morgenster: Frank Brugman en Casper Bos

Diependaal: ziet af van deelname

Grote Kerk: Kees van Doorn

Vitamine G: Marith de Vries-Blijdorp en Geert Jurrie Schutte

Regenboogkerk: Henk Pestman en Mannes van der Burg

College van Diakenen: Dik Verboom

College van Kerkrentmeesters: Hans Zwagemaker

Van: preses@pknhilversum.nl <preses@pknhilversum.nl>

Verzonden: donderdag 18 januari 2024 09:11

Aan: hj.pestman@gmail.com

CC: scriba@pknhilversum.nl

Onderwerp: aanvulling opdracht werkgroep gebouwen

Beste Henk,

Afgelopen maandag heeft het Breed Moderamen namens de algemene kerkenraad gesproken over de werkgroep gebouwen en de voortgang. We bedanken jullie voor de inzet waarmee dit werk wordt gedaan!

Als aanvulling op de opdracht die de AK aan de werkgroep Gebouwen in juli 2023 heeft meegegeven zijn in de afgelopen weken de volgende vragen ontstaan:

-op welke manier kan er in het algemeen gezamenlijk gebruik worden gemaakt van de gekozen gebouwen?

-in het bijzonder, hoe kunnen we als PgH van de Grote Kerk een dorpskerk maken?

Graag willen we deze vragen dan ook terugzien in de overwegingen en adviezen van de werkgroep.

Bij vragen etc weet je me te vinden.

Hartelijke groeten,

Jan

Bijlage-2: samenstelling van de PgH-gebouwencommissie

De leden* die door de wijkgemeenten zijn voorgedragen. Van links naar rechts:

- ✚ Casper Bos (Morgenster)
- ✚ Tjerk de Jong (Bethlehemkerk) > extra toegevoegd vanaf de start
- ✚ Peter den Uil (Bethlehemkerk)
- ✚ Jan van den Boogert (Grote Kerk) > actief vanaf 5 april 2024
- ✚ Frank Brugman (Morgenster)
- ✚ Hans Zwagemaker (vz. College van Kerkrentmeesters) > *behalve de centrale afvaardiging
- ✚ Henk Pestman (Regenboogkerk)
- ✚ Geert Jurrie Schutte (Vitamine G)
- ✚ Kees van Doorn (Grote Kerk)
- ✚ Dik Verboom (vz. College van Diakenen) > *behalve de centrale afvaardiging
- ✚ Marith de Vries-Blijdorp (Vitamine G)
- ✚ Niet aanwezig: Mannes van den Burg (Regenboogkerk) > actief geweest tot 25 april 2024
- ✚ Niet aanwezig: vertegenwoordiger(s) van de Diependaalse Kerk > zij zagen af van deelname

Bijlage-3: presentatie voor de AK en de 3 verrijkingsbijeenkomsten

Presentatie voor de algemene kerkenraad
en de 3 verrijkingsbijeenkomsten

door de PgH-gebouwencommissie

**Het beste voor mensen combineren
met gezond rentmeesterschap**

Protestantse gemeente
te Hilversum

27 t/m 29 mei 2024

Intro: een reis door kerkelijk Hilversum met een verborgen 'kerkje' bij Vliegveld Hilversum

- De leden van de PgH-gebouwencommissie

Leden* die door de wijkgemeenten zijn voorgedragen.

Van links naar rechts:

- ✚ Casper Bos (Morgenster)
- ✚ Tjerk de Jong (Bethlehemkerk)
- ✚ Peter den Uil (Bethlehemkerk)
- ✚ Jan van den Boogert (Grote Kerk) > vanaf 5 april 2024
- ✚ Frank Brugman (Morgenster)
- ✚ *Hans Zwagemaker (vz. College van Kerkrentmeesters)
- ✚ Henk Pestman (Regenboogkerk)
- ✚ Geert Jurrie Schutte (Vitamine G)
- ✚ Kees van Doorn (Grote Kerk)
- ✚ *Dik Verboom (vz. College van Diakenen)
- ✚ Marith de Vries-Blijdorp (Vitamine G)

* behalve de afvaardigingen van de centrale organen

Niet aanwezig:

- Mannes van den Burg (Regenboogkerk) > actief geweest tot 25 april 2024
- Vertegenwoordiger(s) van de Diependaalse Kerk > zij zagen af van deelname

- **Bijeenkomsten**

- ✓ Uitgangspunt: opdracht én aanvullende opdracht van de algemene kerkenraad (AK)
- ✓ Gestart op 22 september 2023, met name kennismaking en brainstorm
- ✓ Mooi breed gezelschap met diverse professionele achtergronden
- ✓ De leden moeten denken en handelen vanuit de PgH
- ✓ In wisselende kerkgebouwen vergaderd + rondleidingen gehad
- ✓ De sfeer was goed, zakelijk en vol betrokkenheid
- ✓ Elke 3 weken: 13 bijeenkomsten van 2,5 uur in de avonden gehad
- ✓ Zelfsturende vergaderingen
- ✓ Tussendoor actiepunten uitwerken

- **Vervolg**

- ✓ Uitwerken: alle data PER kerkgebouw verzamelen
- ✓ Individueel de criteria wegen en gezamenlijk bespreken
- ✓ Gezamenlijk PER geloofsgemeenschap tot 1 hoofd- en subweging komen
- ✓ Criteria en methodiek bespreken met 3 klankbordgroepen + ministerie van Predikanten
- ✓ Adviesrapport opstellen voor de AK
- ✓ Alle communicatie loopt via de AK
- ✓ De Gebouwencommissie beslist niets maar geeft advies aan de AK!

	CRITERIA
NR.	<i>Gebouwkeuze per geloofsgemeenschap + 2 soorten wegingen ></i>
1	Voldoende parkeerplaatsen voor erediensten
2	Verhuurmogelijkheden (maatschappelijk)
3	Behaalde verhuurresultaten (commercieel) [x € 1.000]
4	Ligging versus bezoekers (reistijd in minuten)
5	Bouwkundige staat, orgels en toegankelijkheid mindervaliden [x € 1.000]
6	Flexibele indeling van de kerkzaal tijdens de eredienst
7	Akoestiek: galm, fijn zingen, gedempt, verstaanbaarheid
8	Beschikbare ruimtes tijdens de dienst (past het in de spits?) + andere activiteiten
9	Koffiedrinken na de dienst
10	Mogelijkheden tot eten
11	Exploitatiekosten [x € 1.000]
12	Eenmalige aanpassingskosten [x € 1.000]
13	Keuken aanwezig
14	Monumentaliteit (effect op aanpassingen)
15	Heiligheid, binnen/buiten, gemeenschap
16	Past bij de eigen wensen van de betreffende geloofsgemeenschap
17	Passend bij de wensen van de jeugd
18	Geschikt voor een eventueel diaconaal centrum
	TOTALEN >

DATA GEBOUWEN*			
BK	MK	RBK	GK
-	+	+/-	+/-
+++	++	+	+
€ 40	€ 28	€ 23	€ 16
13,6	16,9	11,6	11,8
+	+	+	+
+	+	+	+/-
+	+	+	+
3	6	7	5
+	+	+	++
++	++	++	++
€ 30	€ 38	€ 32	€ 32
+++	++	+	++
-	+	+	--
+	+	+	++
+	+	+	+
+/-	+/-	+/-	+
*HIER MOETEN WE HET OVER EENS ZIJN			

GROTE KERK (geloofsgemeenschap)									
WEGING	BK		MK		RBK		GK		
	sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.	
7,0	3	21,0	4	28,0	3	21,0	3	21,0	
1,0	4	4,0	3	3,0	3	3,0	2	2,0	
1,0	4	4,0	3	3,0	3	3,0	2	2,0	
1,0	3	3,0	1	1,0	3	3,0	4	4,0	
4,0	3	12,0	3	12,0	3	12,0	3	12,0	
1,0	2	2,0	2	2,0	2	2,0	1	1,0	
1,0	3	3,0	3	3,0	2	2,0	4	4,0	
15,0	4	60,0	4	60,0	4	60,0	4	60,0	
5,0	3	15,0	3	15,0	3	15,0	5	25,0	
5,0	3	15,0	3	15,0	3	15,0	3	15,0	
8,0	3	24,0	3	24,0	3	24,0	3	24,0	
1,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
5,0	5	25,0	3	15,0	2	10,0	3	15,0	
1,0	2	2,0	3	3,0	3	3,0	1	1,0	
3,0	3	9,0	3	9,0	2	6,0	5	15,0	
18,0	2	36,0	2	36,0	2	36,0	3	54,0	
5,0	3	15,0	3	15,0	3	15,0	3	15,0	
18,0	1	18,0	1	18,0	1	18,0	5	90,0	
100,0	268		262		248		360		
COMPLEET	2		3		4		1		

Opm: dit schema is na de presentaties gewijzigd. Resultaat: de nummer-2 voorkeurskerk is nu de Bethlehemkerk i.p.v. de Regenboogkerk

	CRITERIA
NR.	<i>Gebouwkeuze per geloofsgemeenschap + 2 soorten wegingen ></i>
1	Voldoende parkeerplaatsen voor erediensten
2	Verhuurmogelijkheden (maatschappelijk)
3	Behaalde verhuurresultaten (commercieel) [x € 1.000]
4	Ligging versus bezoekers (reistijd in minuten)
5	Bouwkundige staat, orgels en toegankelijkheid mindervaliden [x € 1.000]
6	Flexibele indeling van de kerkzaal tijdens de eredienst
7	Akoestiek: galm, fijn zingen, gedempt, verstaanbaarheid
8	Beschikbare ruimtes tijdens de dienst (past het in de spits?) + andere activiteiten
9	Koffiedrinken na de dienst
10	Mogelijkheden tot eten
11	Exploitatiekosten [x € 1.000]
12	Eenmalige aanpassingskosten [x € 1.000]
13	Keuken aanwezig
14	Monumentaliteit (effect op aanpassingen)
15	Heiligheid, binnen/buiten, gemeenschap
16	Past bij de eigen wensen van de betreffende geloofsgemeenschap
17	Passend bij de wensen van de jeugd
18	Geschikt voor een eventueel diaconaal centrum
	TOTALEN >

DATA GEBOUWEN*			
BK	MK	RBK	GK
-	+	+/-	+/-
+++	++	+	+
€ 40	€ 28	€ 23	€ 16
13,6	16,9	11,6	11,8
+	+	+	+
+	+	+	+/-
+	+	+	+
3	6	7	5
+	+	+	++
++	++	++	++
€ 30	€ 38	€ 32	€ 32
+++	++	+	++
-	+	+	--
+	+	+	++
+	+	+	+
+/-	+/-	+/-	+

*HIER MOETEN WE HET OVER EENS ZIJN

Bemore+ (geloofsgemeenschap)									
WEGING	BK		MK		RBK		GK		
	sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.	
7,3	2	14,7	5	36,7	3	22,0	3	22,0	
4,2	4	16,7	3	12,5	2	8,3	2	8,3	
4,3	4	17,3	4	17,3	4	17,3	2	8,7	
7,2	3	21,5	2	14,3	4	28,7	4	28,7	
4,7	3	14,0	3	14,0	3	14,0	3	14,0	
4,3	3	13,0	2	8,7	3	13,0	1	4,3	
4,2	3	12,5	3	12,5	3	12,5	3	12,5	
6,3	4	25,3	4	25,3	4	25,3	4	25,3	
4,5	3	13,5	3	13,5	3	13,5	5	22,5	
5,8	4	23,3	4	23,3	4	23,3	4	23,3	
6,3	3	19,0	2	12,7	3	19,0	3	19,0	
1,5	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	
6,3	5	31,7	3	19,0	2	12,7	3	19,0	
4,0	2	8,0	4	16,0	4	16,0	1	4,0	
4,3	2	8,7	2	8,7	2	8,7	5	21,7	
13,2	3	39,5	3	39,5	3	39,5	3	39,5	
8,7	3	26,0	3	26,0	3	26,0	3	26,0	
2,8	1	2,8	1	2,8	2	5,7	5	14,2	
100,0		308		303		306		313	
COMPLEET		2		4		3		1	

	CRITERIA
NR.	<i>Gebouwkeuze per geloofsgemeenschap + 2 soorten wegingen ></i>
1	Voldoende parkeerplaatsen voor erediensten
2	Verhuurmogelijkheden (maatschappelijk)
3	Behaalde verhuurresultaten (commercieel) [x € 1.000]
4	Ligging versus bezoekers (reistijd in minuten)
5	Bouwkundige staat, orgels en toegankelijkheid mindervaliden [x € 1.000]
6	Flexibele indeling van de kerkzaal tijdens de eredienst
7	Akoestiek: galm, fijn zingen, gedempt, verstaanbaarheid
8	Beschikbare ruimtes tijdens de dienst (past het in de spits?) + andere activiteiten
9	Koffiedrinken na de dienst
10	Mogelijkheden tot eten
11	Exploitatiekosten [x € 1.000]
12	Eenmalige aanpassingskosten [x € 1.000]
13	Keuken aanwezig
14	Monumentaliteit (effect op aanpassingen)
15	Heiligheid, binnen/buiten, gemeenschap
16	Past bij de eigen wensen van de betreffende geloofsgemeenschap
17	Passend bij de wensen van de jeugd
18	Geschikt voor een eventueel diaconaal centrum
	TOTALEN >

DATA GEBOUWEN*			
BK	MK	RBK	GK
-	+	+/-	+/-
+++	++	+	+
€ 40	€ 28	€ 23	€ 16
13,6	16,9	11,6	11,8
+	+	+	+
+	+	+	+/-
+	+	+	+
3	6	7	5
+	+	+	++
++	++	++	++
€ 30	€ 38	€ 32	€ 32
+++	++	+	++
-	+	+	--
+	+	+	++
+	+	+	+
+/-	+/-	+/-	+

*HIER MOETEN WE HET OVER EENS ZIJN

VITAMINE G (geloofsgemeenschap)								
WEGING	BK		MK		RBK		GK	
	sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.	sw.	res.
5,0	3	15,0	5	25,0	2	10,0	1	5,0
2,0	4	8,0	3	6,0	2	4,0	2	4,0
0,0	5	0,0	4	0,0	3	0,0	2	0,0
2,0	3	6,0	3	6,0	3	6,0	3	6,0
3,0	4	12,0	3	9,0	2	6,0	1	3,0
5,0	4	20,0	2	10,0	3	15,0	1	5,0
6,0	4	24,0	5	30,0	4	24,0	2	12,0
14,0	1	14,0	5	70,0	3	42,0	4	56,0
11,0	3	33,0	4	44,0	2	22,0	3	33,0
6,0	3	18,0	4	24,0	2	12,0	3	18,0
6,0	3	18,0	2	12,0	3	18,0	3	18,0
4,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
5,0	3	15,0	4	20,0	2	10,0	2	10,0
0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	0,0
15,0	4	60,0	4	60,0	2	30,0	1	15,0
12,0	3	36,0	4	48,0	2	24,0	1	12,0
4,0	3	12,0	3	12,0	3	12,0	5	20,0
100		291		376		235		217
COMPLEET		2		1		3		4

Opm: dit schema is na de presentaties gewijzigd. Resultaat: de nummer-2 voorkeurskerk is nu de Bethlehemkerk i.p.v. de Regenboogkerk

- **‘De stip op de horizon’**

- Bemore+ en de Grote Kerk gaan naar de Dorpskerk (aan de Kerkbrink) die is aangepast voor 2 geloofsgemeenschappen: de *eigen* vieringen blijven *behouden*
- Vitamine G gaat (definitie) naar de Morgenster (cultuur/concertkerk, maatschappelijke activiteiten, nu nog de enige PgH-locatie in Hilversum Noord-Oost)
- Regenboogkerk: verkopen* of verhuren (met koopoptie*)
- Bethlehemkerk : verkopen* of verhuren (met koopoptie*)

** Bij verkoop van (een) gebouw(en) ten behoeve van niet-commercieel gebruik op basis van de huidige maatschappelijke bestemming (bijv. aan andere geloofsgemeenschap) is het advies een anti-speculatiebeding en een meerwaardeafdracht overeen te komen met als strekking dat bij eventuele doorverkoop binnen (bijvoorbeeld) 10 jaar de eventuele meerwaarde door gewijzigde functie/gebruiksmogelijkheden alsnog aan PgH dient te worden afgedragen.*

Een voorbeeld hoe dat bijvoorbeeld ook werkt in de [voetbalwereld](#) (klik op de link).

- **Stip op de horizon > motivatie**
 - Unaniem geformuleerd binnen de PgH-gebouwencommissie
 - De Dorpskerk is de laatste kerk die je wil verkopen
 - Meer naar centraal bewegen
 - Maximale capaciteit voor spitsmomenten
 - Maximale exposure naar buiten toe, ook bij (hilversumse) evenementen
 - Diaconaal centrum: prachtige centrale (doelgroep?)plek > “model Leger des Heils”
 - Extra integratie met de Kerkbrink door aanpassingen van de gemeente Hilversum
- **Diaconaal centrum**
 - Het haalbaarheidsonderzoek is door de diaconie nog niet uitgevoerd
 - In elke kerk/aanlandplek kan de diaconale rol vervuld worden

- **Financiën**

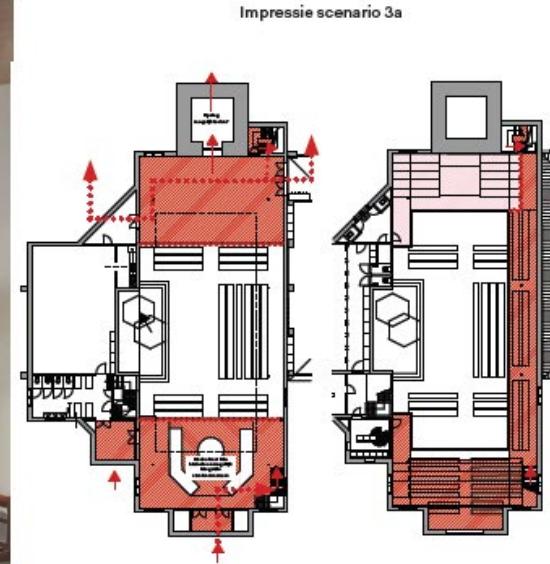
- Alles gaat één jaar eerder een besparing opleveren (verhuur/verkoop 1 gebouw, besparing op professionele krachten)
- Uitwerking hiervan is geen onderdeel van de opdracht geweest

- **De Dorpskerk**

- Gelijktijdig een Eredienst? > eerst geluidsberekeningen maken
- Niet gelijktijdig mogelijk? > dan volgorde van een Eredienst
- Er zijn bouwkundigen, architecten en ervaringsdeskundigen beschikbaar

Hierna een paar bouwtekeningen, foto's en 'artist's impressions'

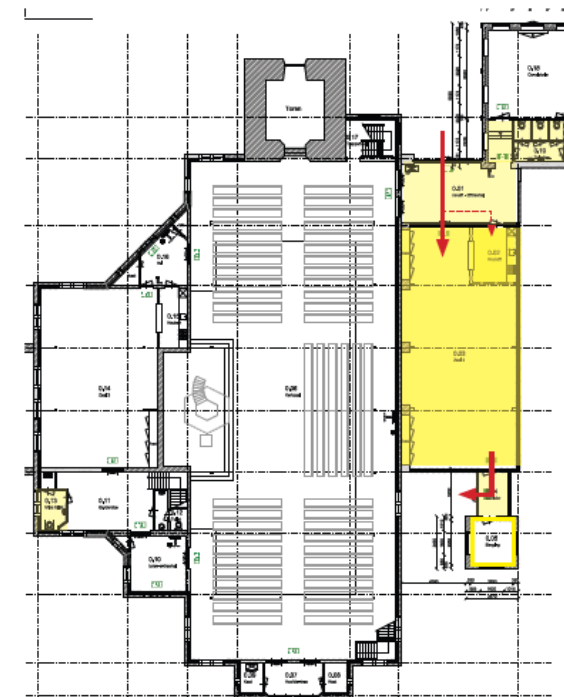

Bestaande situatie

Impressie nieuwe situatie met historische route en expositie

BEGANE GROND

Ruimte 0.03 zaal 2

Bestaande situatie

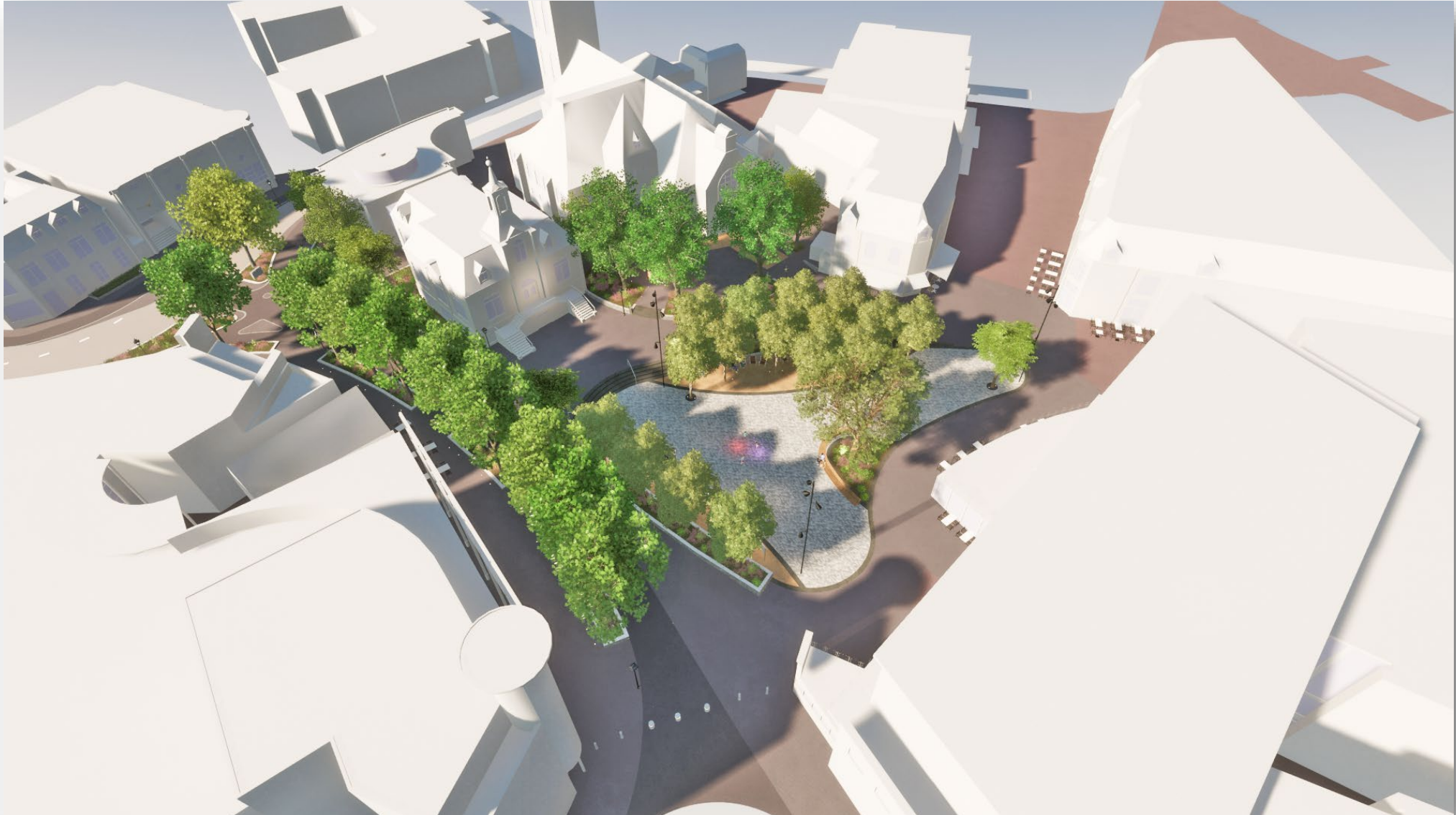
- Zaal van ca. 110 m²
- Geschikt voor ca. 100 personen
- Twee entrees
- Sanitair 3 toiletten en werkkast
- Grote garderobehal
- Kasten voor verschillende activiteiten
- Eigen keukentje
- Koor oefent hier voor ca. 50 man

Nadelen

- Sanitair niet geschikt voor MIVA
- Tweede ingang amper gebruikt

- **Bezoek aan De Verbinding Hilversum*, locatie Het Kompas**
 - Hetzelfde proces meegemaakt
 - Rehobothkerk en de Pniëlkerk zijn samengegaan
 - Hierna een paar foto's van na de renovatie/aanpassingen:

*Christelijk Gereformeerde Kerk

- **De Zuiderkerk in Enkhuizen**

- Rijksmonument
- PKN-kerkgebouw
- [Architect](#)*:

“VOORTGAAN IN DE TRADITIE, MET HET OOG OP DE TOEKOMST”

- [Website Protestante gemeente Enkhuizen](#)*
- Bouw is gestart in 1424..... 600 jaar geleden

*klik op de link voor de website

- **Variant-1 op weg naar ‘de stip op de horizon’:**
 - Vitamine G naar de Morgenster - *september 2024*
 - Bemore+ naar de Bethlehemkerk - *september 2024*
 - Regenboogkerk: verkopen of verhuren - *september 2024*
 - Grote Kerk naar de Morgenster - *vanaf de start van de verbouwing*
 - Dorpskerk aanpassen en beschikbaar - *2028 of zoveel eerder als mogelijk*
 - Bemore+ & Grote Kerk naar de Dorpskerk - *2028 of zoveel eerder als mogelijk*
 - Bethlehemkerk: verkopen of verhuren - *2028 of zoveel eerder als mogelijk*

- **Variant-2* op weg naar ‘de stip op de horizon’:**
 - Vitamine G naar de Morgenster - *september 2024*
 - Bemore+ naar de *Regenboogkerk* - *september 2024*
 - *Bethlehemkerk*: verkopen of verhuren - *september 2024*
 - Grote Kerk naar de Morgenster - *vanaf de start van de verbouwing*
 - Dorpskerk aanpassen en beschikbaar - *2028 of zoveel eerder als mogelijk*
 - Bemore+ & Grote Kerk naar de Dorpskerk - *2028 of zoveel eerder als mogelijk*
 - *Regenboogkerk*: verkopen of verhuren - *2028 of zoveel eerder als mogelijk*

*alleen de Regenboogkerk en de Bethlehemkerk zijn omgedraaid t.o.v. variant-1.

- **Variant-3 op weg naar 'de stip op de horizon':**
 - Vitamine G naar de Morgenster - *september 2024*
 - Bemore+ naar de Dorpskerk - *september 2024 tot start aanpassingen (medio 2026)*
 - De Grote Kerk naar de Bethlehemkerk - *september 2024*
 - Regenboogkerk: verkopen of verhuren - *september 2024*
 - De Grote Kerk naar de Morgenster tijdens aanpassingen - *medio 2026*
 - Bemore+ naar de Bethlehemkerk tijdens de aanpassingen - *medio 2026*
 - Dorpskerk aanpassen en beschikbaar - *2028 of zoveel eerder als mogelijk*
 - Bemore+ & Grote Kerk naar de Dorpskerk - *2028 of zoveel eerder als mogelijk*
 - Bethlehemkerk: verkopen of verhuren - *2028 of zoveel eerder als mogelijk*

- **Op weg naar het definitieve besluit van 24 juni 2024**
 - Ons adviesrapport is een aanzet daartoe
 - Nadere praktische & financiële uitwerking zal pas na het besluit mogelijk zijn
- **Oproep aan de**
 - AK : denk óók na over een 'plan B' als het onhaalbaar is
 - Ambtsdragers : draag het besluit loyaal uit
 - Gemeenteleden: houd elkaar vast, geef het én zie het als een kans!

Dank voor uw aandacht!